

NYUGAT-MAGYARORSZÁG PROGRAM

FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ

Észak-Nyugat Dunántúl és Vas megye

Tartalomjegyzék

Átfogó fejlesztési koncepció.....	4
Nyugat-Dunántúl középtávú fejlesztési célkitűzése.....	5
Nyugat-Dunántúl gazdasága.....	6
Családi mikrovállalkozások.....	8
Kis- és középvállalkozások.....	8
Multinacionális nagyvállalatok.....	10
Nemzetközi kapcsolatok.....	11
Kutatás-fejlesztés.....	11
Energetika.....	12
Egészségipar.....	13
Humán erőforrás.....	14
Vidék-fejlesztés.....	14
Intézményi szereplők.....	15
Hangsúlyok Vas megyében.....	17
Logisztikai fejlesztések.....	17
Mechatronika.....	18
Egészségügy.....	19
Energetika.....	20
Földrajzi kapcsolódások.....	21
Összefoglaló következtetések – Észak-Nyugat Dunántúl.....	22
Összefoglaló következtetések – Vas megye.....	25

Átfogó fejlesztési koncepció

Magyarország a **globalizált gazdaságnak** egy rendkívüli mértékben **kitett országa**. A **nemzetközi konjunkturális változások** – európai autóipar, kínai belső kereslet és megtakarítás, német belső gazdaság, dél-európai gazdaságok teljesítménye -, az **erőforrásokban, energiahordozókban bekövetkező hatások** – szénhidrogén-lelőhelyek biztonsága, alternatív energiák iránti kereslet, szállítási útvonalak -, mind olyan tényezők, melyek **azonnal hatnak** rendkívül nyitott gazdaságunkra.

A **nemzetközi nagyvállalatok fokozott jelenléte**, a **hazai vállalkozói szektor gyengesége** és az **államháztartás kitettsége** mind az **alkalmazkodási kényszer** irányába hat. A magyar gazdaság mozgásterének szélesítéséhez a fenntartható módon elérhető **belső erőforrások megerősítése** szükséges – termál- és vízkincs, erdővagyon, mezőgazdaság -, a **hazai költségvetés és közszférai gazdálkodás racionalizálása** – egészségügy, közlekedés, bürokrácia -, valamint a **hazai vállalkozói szektor megerősítése** – export-piacokon megjelenés, innovativitás növelése, beszállítói pozíciók erősítése.

A fejlesztési koncepció egyszerre készül **felülről, makro-szemlélettel**, illetve a **helyi, térségi** adottságok és lehetőségek figyelembe vételével. A **két szempont-rendszer kombinációja** szükséges ahhoz, hogy tartósan eredményt hozó közép- és hosszútávú fejlesztési eredmények szülessenek.

Nyugat-Dunántúl középtávú fejlesztési célkitűzése

A szülővárosban a gyerekkori barátok között és a családdal élni, megfelelő bérért minőségi környezetben és megbecsülésben dolgozni, a gyerekeknek jó iskolát biztosítani, a kórházban minőségi ellátást kapni, kiszámítható nyugdíj-rendszerre alapozni – minden embernek ez a célja. A feladat ezt segíteni, felelősséggel, tisztességgel.

Észak-Nyugat Dunántúl gazdaságának jellemzője, hogy az országos átlagot is meghaladó mértékben vannak jelen **multinacionális vállalatok**. Rendkívüli szerepet töltenek be a foglalkoztatottságban, a GDP-ben és az exportban. Ugyanakkor nem vonzanak kielégítő mértékben beszállító hazai kis- és középvállalkozásokat, nem fizetnek jelentős arányban társasági adót és nem valósítanak meg hazánkban kutatás-fejlesztést.

A térség gazdaságának **közös pontja** továbbá a **rendkívül magas erdőszülsége**, a **termásvíz-kincs** kiemelkedő és kellően ki nem használt potenciálja, valamint a globálisan is vonzó **logisztikai adottsága**. Az erdőszülségre alapozó fa- és bútortipar megerősítése, a termásvízre is építő egészségügyi gazdaság, valamint a számos nemzetközi közlekedési folyosó metszéspontjára fokozottan fókuszáló fejlesztés-politikai akcióterv szükséges.

Természetesen a térség **heterogén jellemzőkkel** is bír – erős a terület észak-déli lejtése, a Budapest-Bécs tengelytől délre. A határmenti városok egykori gazdasági vonzáskörzetük visszanyerésével részben nem összetartó, hanem az országhatáron kifelé is irányuló integrációra törekednek, valamint a déli területek aprófalvas település-szerkezetének kihívása nem jellemző az erősen iparosodott területeken.

A fenti okok alapján egyfelől szükséges az általánosítható kihívások közös kezelése, illetve az egyedi területi specifikumokra helyi javaslatok kidolgozása.

Ez a dokumentum azért született, hogy a fenti cél elérését segítse. Röviden áttekintésre kerül egy-egy kulcs-terület, egyúttal megfogalmazva a javasolt megoldási módokat. Ezt követően pedig a homogén területi egységekre kerül javaslat megalkotása.

Nyugat-Dunántúl gazdasága

Jelenlegi helyzet

hiányos
infrastruktúra

Nyugat-Dunántúl gazdasága sajátságos helyzetben van. Az egykori határok trianoni átírása súlyosan érintette az egyes területek életképességét – Sopron, Szombathely, Nagykanizsa -, majd nemzetbiztonsági, geopolitikai okokból nem épült ki nehézipar, **nem készült el a közlekedési infrastruktúra**, melyet azóta is csak lépésekben sikerül pótolni – továbbra sem prioritás a térségünk elérhetőségének fejlesztése.

német
nagyvállalatok
összeszerelő
műhelye

A rendszerváltást követően a határközelség és a munkaerő minősége miatt gyorsan települt meg **gépgyártáshoz és elektronikához** kapcsolódó foglalkoztatás. A gazdasági válság erőteljesen érintette a szektort, de az immár sérülékenynek tűnő **ágazati dominancia** megmaradt. Nem alakult ki továbbá a multinacionális – elsősorban német ipari – vállalatoknak **hazai beszállítói** hálózata, nem tudott jelentős **kutatás-fejlesztői** tudás, mivel nincsen jelentős egyetemi, oktatói kapacitás.

leépülő
egészségügy

A **termálfürdők** az elmúlt évek fejlesztéseit szeretnék kitermelni, azonban folyamatosan **csökken** a fizetőképes keresletük. A **kórházak** évek óta gyorsuló ütemben **veszítik el az orvosait**. A szomszédos osztrák tartományban ma már a kórházakban magyarul is el lehet boldogulni.

kevés valós
pályázat

Az Európai Unióból érkező forrásokból **alacsony mértékben** tud csak profitálni a régiónk. Meghatározó jelentőségű, munkahely-teremtő beruházást **nem sikerült realizálni**. Alacsony támogatás-intenzitással, kevés forrásból lehetett gazdálkodni.

Ausztriába
ingázás lett a cél

Ausztria közelségének egyetlen kézzelfogható, ámde kétséges eredménye, hogy **több tízezer ember ingázik** minden nap a megélhetéséért dolgozni.

Nyugat-Dunántúl gazdasága

területenként
javaslat
megfogalmazása

A továbblépés útja

Akkor lesz sikeres a fejlesztés, ha képes egyszerre koncentrálni egy-egy területre, de egyúttal átfogó hatása is van.

A fejlesztési koncepcióban minden egyes kulcsterület rövid áttekintésre kerül, a hiányosságokkal, majd a kitörési pontok kerülnek meghatározásra.

A fejlesztési kulcsterületek:

teljeskörű
gazdaság-
fejlesztési
konceptió

- ✓ Vállalkozás-fejlesztés:
 - Családi vállalkozások
 - Kis- és középvállalkozások
 - Nagyvállalatok
- ✓ Nemzetközi kapcsolatok erősítése
- ✓ Kutatás-fejlesztés
- ✓ Kapcsolódó kiemelt területek:
 - Energetika
 - Egészségipar
- ✓ Humán-erőforrás fejlesztés
- ✓ Intézmény-rendszer fejlesztés

Családi mikrovállalkozások

Jelenlegi helyzet

összeomló hazai
piac

A mikrovállalkozások fontos szereplői az önfoglalkoztatásnak és foglalkoztatásnak, ugyanakkor a leginkább **veszélyeztetett helyzetben** is vannak. Folyamatosan **veszítenek piacukból**, a koncentráló szolgáltatások és termelés miatt.

nincsen banki
hitel

Az elmúlt időszak mikrovállalkozási támogatásai egyrészt a **zuhanó ingatlan-piac** stabilizálására tett erőfeszítések – lásd mikro-hitel ingatlanvásárlásra -, másrészt a **megszűnő kereskedelmi banki hitelezés** miatt egyébként sem működhettek reálisan.

nincs valós
támogatás

Támogatásukat szolgálják továbbá az inkubátorházak, melyek jelentős támogatást élvezhettek az elmúlt években. Hatásosabb lett volna azonban meglévő és kihasználatlan ipari, kereskedelmi ingatlanok valós ezirányú fejlesztése, semmint irodaházak bújtatott finanszírozása.

Feladat a következő négy évre:

banki hitel-
garancia

Ez az a szektor, ahol egyéni ötletekkel el tud indulni egy-egy innovatív szereplő, aki családjának és szűkebb környezetének megélhetést tud biztosítani. Ágazatilag nehezen értelmezhető itt bármilyen támogatás, ezért általános jellegű ösztönzésre van szükség. Alapvetően a **kereskedelmi finanszírozó forrásokhoz** jutás a legnagyobb segítség, melyhez **széleskörűen hozzáférhető garancia-alap** szükséges.

nyelvi és szakmai
képzések

Ezen felül általános vállalkozói fejlesztés – **szakmai továbbképzés, nyelvi képzés** -, valamint külpiacra jutási eszköz szükséges.

külpiacra jutás

A további támogatások inkább versenytorzítóak és visszaélésre adnak alkalmat.

Kis- és középvállalkozások

Jelenlegi helyzet

eltűnt a nyereség

felélt tartalékok

nyugat-európai
piac zárt

beszállító
vállalkozások
profitja
minimális

szinte
valamennyi
ágazatban
zuhanás

A döntő mértékben hazai piacra termelő helyi kis- és középvállalkozások **elvesztették nyereségességüket**. Miközben még esetleg forgalmazni képesek, bár csökkenő mértékben, a **felélt tartalékaik** miatt nagyon kevesen tudtak fejleszteni. **Elsősorban árelőnyre** alapozó értékesítési stratégiával rendelkeznek. Nagyrésztük a nemzetközi piacra kilépéstől vár fellendülést, azonban a közeli **nyugat-európai piacok zártak** és minőségi terméket várnak, míg a távoli fejlődő piacok elérése költség- és tudáshiány miatt nem reális.

A kivételt elsősorban azok a vállalkozások jelentik, melyek szolgáltatásaik révén a nemzetközi nagyvállalatokhoz tudtak kapcsolódni. Ebből a szempontból érzékletes a logisztikai szektor, ahol a szállítmányozás révén **beszállítóknak** piacbővülés zajlott, ugyanakkor az árresek a **folyamatos multi-prés** miatt lecsökkentek, viszont akik többlétszolgáltatást tudtak nyújtani, komoly profitnövekedést tudtak elérni. Ettől az üdítő kivételtől eltekintve azonban nem nagyon lehet fejlődő területet azonosítani a hazai cégek között.

A **bútoripar** erősen **megsínylette** a hazai piac összeomlását, a **ruhapiarban** jellemzően csak **külföldi bérmunkázás** van, a **szállodaiparban** a magyar vendégek eltűntek és **működési költségek** kitermelése a cél, a **mechatronikában** jelentős **beszállítói hálózat nem** tudott kiépülni, a szolgáltató cégek a fizetőképes kereslet folyamatos és **drasztikus leépülésétől** szenvednek.

Feladat a következő négy évre:

A vállalkozásoknak a következő kulcsterületeken szükséges segítő közreműködést biztosítani: menedzsment-fejlesztés, export-bővítés, energetikai fejlesztési alapú költség-csökkentés és közbeszerzéseknél prioritizálás.

menedzsment
fejlesztés

nemzetközi
értékesítés

energetikai
fejlesztések

A vállalkozásaink **menedzsment tudása** jelenleg elmarad a nyugat-európai versenytársakétól. Szükséges a szakmai és nyelvi ismeretek, vezetési technikák megismertetése, átadása. A hazai piac tartósan nem lesz kielégítő a helyi vállalkozásoknak, ezért mindenképpen képesnek kell válniuk **kilépni nemzetközi porondra**. Ehhez jelenleg gyakorlatilag semmilyen segítség nem áll a rendelkezésükre. A meglévő állami és közszereplők szétzilált szervezetekkel, alulfinanszírozottan és kapcsolati ismeretek nélkül kínálják szolgáltatásaikat.

A profit növelésének két útja a bevételek növelése és a költségek csökkentése. A költség-csökkentés származhat a nemzetközi piacról beszerzett energia-hordozók teljes vagy részleges kiváltásából. Ehhez szükséges a vállalati **megújuló energia beruházások** támogatása.

Multinacionális nagyvállalatok

Jelenlegi helyzet:

**gyenge
kapcsolati
rendszer,
PR célokra
felhasználás**

A nemzetközi nagyvállalatok **megkerülhetetlenül fontos** szerepet játszanak a gazdaság életében. Meghatározóak az **adóbevételek** miatt, az ország **exportjának** döntő részét adják és rendkívül jelentős **foglalkoztatók**. Különösen kiemelkedő szerepet töltenek be az országos átlaghoz képest a **Nyugat-Dunántúl** mindhárom megyéjében. Ugyanakkor a helyi menedzsment nem kap megfelelő támogatást a helyi önkormányzati vezetőkől, nincsen folyamatos kapcsolat-tartás, jellemzően inkább a lakosságnak szóló kirakat-rendezvények kerülnek megvalósításra.

Feladat a következő négy évre:

közlekedési utak

**segítő
önkormányzat**

**munkaerő
biztosítása**

A nagyvállalatok döntéseiket nem elsősorban a sokat, és néha joggal kritizált adókedvezmények miatt hozzák. Biztosítani kell számukra a megfelelő **közlekedési infrastruktúrát**, a **rugalmas és kommunikatív önkormányzati** hozzáállást, a **fejlesztési forrásokhoz** való hozzáférést és a **megfelelő mennyiségű és minőségű munkaerőt**. Ezért cserébe a vállalati központok egyre nagyobb mértékű térségbe telepítése az elvárás, a minőségi munkaerő foglalkoztatásának növekvő részaránya.

**beszállítók
támogatása**

**k+f tevékenység
segítése**

A **beszállítói hálózat kialakítása**, illetve a magas hozzáadott értékű **kutatás-fejlesztési kapcsolati** rendszerekbe való integrálás a következő időszakban nem reális. Nemzetközi nagyvállalatok kontinens szinten is magas színvonalú forrásokból biztosítják ezt jelenleg, hasonló kapacitások a térségünkben nem állnak rendelkezésre. Kiépítésük, támogatásuk reális, de rövidtávú eredmény nem realizálható. A térség egyetlen kivétele az Audi által támogatott, és arra épülő műszaki kutatások Győrben.

**további iparágak
ösztönzése**

Ágazati szempontból fontos, hogy a meglévő mechatronikai hangsúly mellett további iparágak megtelepülése is megerősödjön. Elsősorban a megújuló energia, zöldipar kívánatos, de bármely globálisan is versenyképes iparági szereplők, hogy a nemzetközi konjunkturális változásoknak kevésbé legyen kitéve a térség.

Nemzetközi kapcsolatok

Jelenlegi helyzet

középnes luxus-
utak
megszűntetés

A térség nemzetközi kapcsolatokban való potenciálja óriási, azonban egyáltalán nem, vagy csak **minimálisan kerül kiaknázásra**. Jelenleg egyéni ambíciók alapján, nagy távolságokra lévő, üzletileg kockázatos nemzetközi kapcsolatok ápolása történik állami és önkormányzati szinten, rövidtávú, ad-hoc elképzelések alapján. A politikai kapcsolat-rendszert – mely egyébként is általában gyenge minőségű – **nem sikerül üzleti, gazdasági kapcsolatokra** váltani, egy olyan régióban, mely négy országgal határos közvetlenül.

Feladat a következő négy évre:

hangsúly a közeli
kapcsolatokon

A sürgető feladat a **tradicionális határmenti kapcsolatok** megerősítése és tartalommal feltöltése. Erre a nemzetközi partnerek is nyitottak, és több éve várják a hazai oldal kezdeményezését, illetve fogadókészségét.

osztrák, szlovén,
szlovák és horvát
lehetőségek

Győr és Sopron térségében a **Centrope régióban** való aktív részvétel, Vas és Zala megyében a **Jövő régió** újbóli megerősítése, illetve a **horvát kapcsolatok** tovább bővítése szükséges. Valamennyi határon átnyúló térség egykoron egy gazdasági egységet alkottak, és a cél, hogy ebből minél nagyobb és pozitívabb mértékben tudjon ismét profitálni a helyi települések vállalkozásai.

Az Európai Unió támogatásában is növekvő szerepet játszik ilyen típusú partnerségek preferálása.

Kutatás-fejlesztés

Jelenlegi helyzet

csak beszéd van
róla

A kutatás-fejlesztésben, illetve tágabb értelmezésben, az innovációban számos **erőfeszítés** történik a hazai megvalósítás elősegítésére, döntően **sikertelenül**. Ez egész Európa szinten jellemző, de hazánkra különösen.

nincsen
széleskörű
realitása, így
pazarló
felhasználás

Az innováció alapja nemzetközileg versenyképes, illetve potenciálisan versenyképes vállalkozásoknak, hasonlóan versenyképes oktatási, kutatási intézményekkel való összefogása, támogató finanszírozás és minőségi munkaerő mellett. Ennek jelenleg **egyetlen eleme sem található** meg lényegében a térségünkben. Ezért ezek a források pazarló felhasználás mellett, egyik oldalon közintézmény-finanszírozásra, másik oldalon a hiányzó profit kompenzálására lettek elkölve.

Feladat a következő négy évre:

Új tudás
megszerzése

Nagyvállalati
ösztönzés

A kutatás-fejlesztés jelenleg csak korlátozottan reális célkitűzés a térségben. A valósághoz közelebb álló a nemzetközi **új ismeretek alkalmazásának elősegítése**, a globális folyamatok, **trendek megfigyelésének** ösztönzése. A **kutatás-fejlesztés nagyvállalati megtelepítése**, annak elősegítése viszont fontos tevékenység, melyhez egyedi, vállalati-alapú egyeztetések szükségesek. Ezen esetekben jellemzően „házon belüli” kutatási egységek, funkciók megtelepítéséről van szó.

Energetika

Jelenlegi helyzet

ötlettelen és
tartalom nélküli
beszéd

Következetes **energia-politika** az elmúlt években **nem valósult meg**. Számos beharangozott elv és program jelent meg, sok érdeklődést felkeltve, majd frusztráltan hagyva. Nem egyértelmű az elköteleződés a megújuló vagy nem megújuló energiák mellett, nem alakult ki lakossági tudat-formálás, a támogatási keretek bizonytalanok, a nemzetközi beszerzésektől függés változatlan.

működést
veszélyeztető
költség-
emelkedések

Eközben már számos ágazatban a **működést is veszélyeztető** tétellé vált az energia – lásd termál-fürdők. Mindez annak ellenére, hogy a szomszédos Ausztria, különösen Burgenland, egész Európa szinten kiemelkedő legjobb gyakorlata lett az elmúlt évtizedben a zöld energiák koncepcionális alkalmazásának.

tőzsdei drága
felvásárlások

Az egyetlen következetesen megvalósított kétes tevékenység a **közpénzen** – elsősorban az egykori magánnyugdíj forrásából - történő **tőzsdei energetikai cégfelvásárlások**.

Feladat a következő négy évre:

energia-
függetlenség

alternatív
energia

költség-
csökkentés

Az energetikai fejlesztések létfontosságúak valamennyi stratégiai területen – **vállalkozások, közintézmények, lakosság**. Szükséges kidolgozni és elkezdni alkalmazni egy **következetes energia-függetlenségi programot**. Egyúttal kiemelkedő üzleti lehetőséget is tud jelenteni a helyi vállalkozások számára. Az energia-típusok közül a **termál, biogáz, szél- és napenergia** alkalmazása a legreálisabb a térségben. Fontos összekapcsolni a termelő-egységeket a felhasználókkal, **önálló energia-egységeket** létrehozva, akár intézmény, akár település szintjén.

Egészségipar

Jelenlegi helyzet

forrás-kivonás Az egészség elsősorban jelenleg, mint **csökkentendő költség** szerepel, és nem, mint lehetséges fejlesztési terület. Az egészségügyi intézményekben jelentős beruházások történtek Európai Unióbeli finanszírozással, nemzetközileg is versenyképes eszközökkel ellátva számos kórházat. Ugyanakkor a **működési költségek kitermelése** folyamatos nehézséget okoz, hozzájárulva ahhoz, hogy a javuló eszközpark mellett **romló szolgáltatási színvonalat** lehet érzékelni. Ennek nem utolsósorban jelentős eleme a korábban nem tapasztalt mértékű **orvos-és nővérelvándorlás**.

**működési
fenntartási
gondok**

**orvos- és
nővérelvándorlás**

**termálkincs
kihasználás
minimális**

Az egészségügyben potenciálisan fontos **gyógyvíz-kincs** jelentős mértékben átalakult általános **wellness-szolgáltatássá**, gyógyterápiás hatásainak minimális kihasználásával.

**minimális
termék-fejlesztés**

Termék-fejlesztések hiánya határozza meg a termálkincs- és gyógynövény piacot is. Sajnálatos módon az egykori termál-kristály innovatív, kb. 30 évvel ezelőtti megjelenését nem tudták újabb termékek követni.

Feladat a következő négy évre:

**komplex
egészségipari
fejlesztési
program**

Az idősödő lakossággal, a nyugat-európai közelséggel, a meglévő termálvizes adottsággal és egészségügyi intézményi hálózattal rendelkező ágazat potenciálisan az egyik legvonzóbb iparággá tudja kinőni magát a térségben. Számos kastély, gyönyörű természeti környezet tud megfelelő infrastrukturális háttérrel biztosítani hozzá.

**komplex
egészségipar**

gyógyturizmus

Feladat, hogy **minőségi prevenció, rehabilitációs, terápiás szolgáltatás-hálózatot** sikerüljön felépíteni a meglévő adottságokból. Így exportképes termékekkel rendelkező vállalkozói szektor, gyógynövény-termelő mezőgazdasági háttér, ingatlan-fejlesztési perspektíva, foglalkoztatási lehetőség tud valóra válni az **egészségipar** révén. A **gyógyturizmus megerősítése**, szemben a wellness-turizmussal az egyik legfontosabb prioritás.

Humán erőforrás

Jelenlegi helyzet

igény főleg olcsó
munkaerőre

A térségben egyszerre van jelen a **munkaerő túlkínálat és hiány**. A foglalkoztatási kereslet alapvetően az alacsonyabb hozzáadott értékű termelő egységekben van, ciklikus jelleggel, sokszor **kölcsönzött munkaerőként**. A másik jellemző kereslet a műszaki szakmunkások esetében adott, továbbá az egészségügyben.

több tízezer
munkavállaló
Ausztriába
ingázik

Ugyanakkor az aktív kínálati felesleget többségében a humán végzettségű, közép- és felsőfokú végzettségű munkavállalók képviselik. Az inaktív kínálat jelentős része nem kíván foglalkoztatottá válni, illetve **Ausztriában dolgozik ingázó** jelleggel, vagy nehezen munkaalkalmat találó 50 év felettek. A roma foglalkoztatás kihívása elsősorban Zala megyére jellemző.

Feladat a következő négy évre:

lakhatási
támogatás

A térség életképességének záloga, hogy mennyire tud **minőségi munkaerőt foglalkoztatni**, illetve a végzett **fiatalokat megtartani**.

ösztöndíj

vonzó
életkörülmények

A fiatalok számára az egyik legnagyobb nehézség a **lakhatás megoldása**, fontos szempont a **minőségi iskolai ellátás**, és a vonzó **sport és kulturális lehetőségek** biztosítása, ösztöndíj-programok. Ennek minden egyes elemét helyi szinten is meg kell valósítani.

Vidék-fejlesztés

Jelenlegi helyzet

előregedés,
elvándorlás

leépülő
szolgáltatások

A vidéki területek – a nem városi és közvetlen agglomerációt értjük alatta – tragikus szintű kihívással néznek szembe. Folyamatos az **előregedés**, és fokozottan sújtja az elvándorlás mellett a csökkenő közfinanszírozás. Az **egészségügyi ellátás**, a **mobil szolgáltatások** – posta, szociális gondozás -, mind **leépítés alatt**, **oktatási intézmények** centralizálása, **közösségi közlekedés** racionalizálása csökkentik a vidék megtartó erejét.

megszűnő háztáji
gazdálkodás

A vidéki életnek egyre kevésbé része a korábban általános **állattartás**, háztáji **növénytermesztés**. Miközben egykoron ez jelentős vonzerő volt a lakosság számára, ma már ez nem realitás. Ezt fokozzák a folyamatos botrányok a **földbérletek** körül, ami csak egy újabb adalék a korábbi „**zsebszerződések**” okozta problémákhoz. A rendszerváltáskor elindult kisebb gazdálkodók rendszere helyett egyértelműen a **nagygazdálkodás** felé mozdult el a mezőgazdaság.

elmozdulás a
nagybirtokok
irányába

Feladat a következő négy évre:

iskolabusz
rendszer
kistérségi ellátás
megerősítése
helyi civil
közösségek

A **vidéki élet vonzerejének növelése** kiemelt prioritás kell, hogy legyen. A fiatalok vidékre költözésének akadálya az óvodai ellátás hiánya, az ingázás költsége, a közösségi programok nem megfelelő mennyisége, a helyben elérhető szolgáltatások alacsony színvonala. Ezen elemekre adott megoldási javaslatok – **iskolabusz rendszer** elindítása, **kistérségi alapellátás** megerősítése mobil szolgáltatásokkal, ösztönzők **helyi civil önszerveződő közösségek** megerősödéshez jelenthetnek utat egy középtávon elérhető vidéki megerősödéséhez.

Intézményi szereplők

Jelenlegi helyzet

totális hatalmi
központosítás
leépített helyi
szervezetek

A helyi gazdaság hatékony erősítésének egyik feltétele, hogy egyensúly alakuljon ki az **országos szinten** hozott döntések és a **helyi hatáskörű kompetenciák** között. Az elmúlt két évtizedben ennek aránya folyamatosan változott, de a most megvalósított **totális centralizáció** teljes mértékben lehetetlenné teszi a felelős helyi gondolkodáson alapuló döntéshozatalt. **Kiüresített intézmény-rendszer** és **leépített szervezeti** kapacitás jellemzi a helyzetet.

megsemmisített
megye

A kezdődő regionalizáció eleve **forrás-hiányos** volt és **legitimizáció hiányától** szenvedett. A megyei intézmény-rendszer teljes mértékben ellehetetlenült. Jelenleg semmilyen integrált térségi tervezési és egyúttal megvalósítási egység nincsen, illetve folyamatos lebegtetés állapotában van.

Feladat a következő négy évre:

helyi döntési és
megvalósító
szervezetek
újraépítése

A **megyei szervezetek területileg elfogadható integráltságú egységek**, melyekhez szakmailag kompetens tervezési és forrásallokációs, kezelési szervezetet kell rendelni – jellemzően a meglévő kapacitások újraelosztásával. A megyei programok megvalósításának felügyeletére, menedzsmentjére alkalmas szervezetet kell ezen a szinten létrehozni, döntés-hozatali joggal.

Ez az egység tudja kezelni a **megyei, városi programokat**, a **nemzetközi együttműködések**et, miközben a központi állami szervezetek dekoncentrált egységei kezelik a pályázatokat.

komplex
programok helyi
állami
intézmény-
rendszerrel

Fontos, hogy létrejőjenek **területileg** – megye, kistérség – **nagyprojektek**, melyeket képes **komplexen kezelni az intézmény-rendszer**. Így energetikai beruházások, hozzá kapcsolódó helyi vállalkozások beszállításával, majd export-támogatásával. Ennek finanszírozási, képzési, telephely-fejlesztési, foglalkoztatási elemeit egyben menedzselni képes állami intézmény-rendszer szükséges, **önálló**

helyi szervezettel. A szervezetnél felmerülő kérdésekben a helyi politikai és közösségi szereplőknek kell **önálló döntési jogkörrel** rendelkeznie. Így az összevont HITA, MFB, Váti, Mag zRt. feladatkörök esetében mátrix-szervezeti jelleggel a **központi szakmai támogatás mellett helyi döntés-hozatal** szükséges.

**egyszerűsített
pályázatok**

További szükséges változtatás, hogy a **pályázatok nyelvezete** nehézkesen érthető, az **átfutási idők hosszúak**, a **döntéshozatal átpolitizált**, a megvalósítás pedig **bürokratikus**. Számos életidegen előírás nehezíti, hogy valóban eljussanak a források a vállalkozókhoz, ezért mindenképpen **egyszerűsíteni és gyorsítani** szükséges.

Hangsúlyok Vas megyében

Logisztikai fejlesztések

Jelenlegi helyzet

erős
hagyományok,
szegényes jelen

Vas megye egészen egyedi lehetőségekkel rendelkezik logisztika szempontjából. Földrajzi fekvése **sok száz éve a kereskedelem, szállítás** egyik központi településévé avatta, már a római időktől fogva. Azonban napjainkban a **közlekedési infrastruktúra fejletlensége** akadályozza ezt a potenciált. A közutak, vasutak, önmagukban nem fogják megváltoztatni a helyzetet, viszont lehetőséget teremtenek egy új perspektívára.

Feladat a következő négy évre:

M86

Nemzetközi közlekedési folyosóra csatlakozás révén Szombathely és Vas megye méltó és hatékony módon tud a globális vérkeringés részévé válni.

A2

A **Szombathely-Kőszeg** szakasz kiépítése nélkül a megyének nincsen teljes értékű kapcsolódása a bécsi övezethez.

S31

Közúton a **Szombathely-Oberwart csatlakozás** hiányzó szakaszainak megépítése a Bécs-Graz autópályához csatlakozást tudja megoldani.

M9

További közúti építés a **déli autópálya** releváns része, az M8 és az M7 szakaszainak összekötésével jön létre. Ez a Vasvár-Zalaegerszeg-Nagykanizsa tengelyt jelenti.

Észak-Dél vasút

Vasúton rendkívül fontos, hogy a megkezdett Sopron–Szombathely-Szentgotthárd villamosítást egy **Szentgotthárd-Graz** szakasz fejlesztés kövesse, hogy valóban teljes értékű összeköttetés valósuljon meg az észak-olasz gazdasági övezet irányába.

Szombathely
Oberwart vasút

A **Szombathely-Oberwart-Oberpullendorf** vasúti összeköttetés a szűkebb gazdasági térség integrációjának tud vasúti infrastrukturális kiszolgálója lenni.

nemzetközi
repülőtér

Történelmi léptékű változást Szombathely elérhetőségében az egykor meglévő repülőtér lehetőség nemzetközi légi kikötővel való felcserélésre jelenthet. Ebben a **Vát-Porpác repülőtér** kidolgozott javaslata tud új dinamikát hozni.

Mechatronika

Jelenlegi helyzet

olcsó munkaerő fókusz	A megye számára előnyös határmenti fekvésnek köszönhetően számos mechatronikai nagyvállalat települt meg a rendszerváltást követően, azonban lényegi előrelépést nem sikerült tenni a 20-25 év alatt. Alapvetően olcsó munkaerőre alapozó gyártás folyik, nagyon lassan növekvő részarányú hozzáadott értékkel .
nincsen egyetem nincsen beszállító-ipar	A lényegi fejlesztésekhez szükséges kutatói-egyetemi háttér nincsen , és reálisan nem is fog kiépülni, beszállítói háttéripár nem alakult ki .
nincsenek innovációs fejlesztések	Az állami fejlesztési forrásokat nem sikerült innovációra célozva hozni a megyébe, elsősorban csak ingatlan-bővítések és gépbeszerzések tudtak megvalósulni.
	Feladat a következő négy évre:
első számú vezetők támogatása	A multinacionális vállalatok megtelepült üzemeinek sikeressége alapvetően a helyi első számú vezető képességein, készségein múlik. Ezért a legfontosabb feladat az ő munkájuknak a segítése kell, hogy legyen. Ez az 5-6 fő határozza meg jelentős részben Szombathely szerepét a mechatronikában.
szakképzés mellett város- marketing	A minőségi munkaerő biztosítása általános kihívás egész Európában. Önmagában helyi szakképzési fejlesztésekkel nem megoldható – bérkülönbözlet miatti elvándorlás, színvonal csökkenés a széleskörű nyitás miatt, a munkáltatók foglalkoztatási ciklikussága miatt. Ezért a város promóciójával, vonzerejének növelésével kell a minőségi munkaerő betelepülését elősegíteni.
kiválasztott helyi KKV-k támogatása	A lehetséges beszállítók köre korlátos. A feladat, hogy 5-10 potenciális helyi beszállító vállalkozót mentorálni, erősíteni szükséges, és belőlük válhat majd jelentősebb helyi foglalkoztató. Ehhez fejlesztési forrásokért lobbizás, képviselőlet a nagyvállalatok felé, menedzsment támogatás, esetlegesen különleges kedvezmények, marketing eszközökkel lehet biztosítani.
innovációban Graz kooperáció	Kutatás-fejlesztéshez semmilyen eszköz nem áll rendelkezésre. A feladat a nagyvállalatok ezirányú tevékenységének támogatása, meglévő jelentős egyetemi kapacitásokkal való kapcsolatok erősítése. Ebben egyedi és potenciálisan jelentősé léptékű lehet a graz-i műszaki egyetemekkel való tartalmi együttműködés kialakítása.

Jelenlegi helyzet

működési
veszteségek a
fürdőkben

Vas megye kivételes adottságokkal rendelkezik a **termál-források** tekintetében. A fürdők rengeteg vendéget vonzanak, azonban a fejlesztéseket nem tudják a **növekvő működési költségek** miatt kitermelni, ezért a fenntarthatóságuk kérdéses. A **gyógyászati hangsúly a pozícionálásban csökkent**, a nyugat-európai pénztárak fokozódó költség-vágása miatt, tovább a hazai kereslet gyengélkedése okán.

szakember hiány

funkcióprés a
verseny társak
között

A kórházi ellátásban már gyakran napi szintű problémát jelent az **orvos- és nővérhiány**, amit a határ-közelség csak fokoz. Eszközökkel, épületekkel fejlesztett kórházak állnak szakszemélyzet nélkül. Különösen az utánpótlás kérdéses, de az alapellátásban is. A **Markusovszky Kórház regionális funkciója kérdéses**, Győr és Zalaegerszeg dinamikus fejlesztése és erős politikai lobbija mellett.

leépülő képzés

nincsen
beszállító-ipar

Az egészségüghöz kapcsolódó **kihelyezett helyi képzések folyamatosan leépítésre** kerülnek, a Pécsi Egyetem finanszírozási gondjai miatt.

A rehabilitációban rejlő potenciál óriási, azonban **sem erre alapozó beszállítói termelés** – pl. gyógynövények, gyógyhatású készítmények -, **sem ehhez kapcsolódó turizmus**, szolgáltatások nem épültek ki.

Feladat a következő négy évre:

gyógyvizet
kutatások

szakember-
képzés

A **gyógyászathoz** kapcsolódó funkcióját erősíteni kell a fürdőknek. Ehhez támogatást kell adni, és segíteni kell koordinálni a **gyógyvízhez kapcsolódó kutatásokat**, illetve segíteni az **erre alapozó fejlesztéseket**. Ez kiterjed a **víz-kutatástól a betegági fejlesztésekig**. Humán erőforrásban is követni kell, így **gyógymasszőrök, rehabilitációs szakemberek** rekrutálása, vonzása is feladat.

kórházi oktatás
szakemberek
motiválása

A **Markusovszky Kórház az egyik legnagyobb foglalkoztató**, és életminőségben az egyik legmeghatározóbb tényező. **Oktató-kórház jellegét** erősíteni kell, ha szükséges **önálló pénzalappal, ösztöndíjakkal, szakmai támogatásokkal** segíteni a minőségi munkaerő vonzását.

kapcsolódó
képzések
erősítése

Az **egészségüghöz kapcsolódó képzések** – az idősödő társadalom, a csökkenő állami feladat-vállalások, és a lehetséges nyugat-európai idősök betelepítése okán – rendkívüli jelentőséggel bír. Egyeztetni kell a **szociális, egészségügyi képzések megerősítéséről**, esetlegesen önálló lábra állításáról. A **szomszédos Ausztria** is vonzó foglalkoztatást jelenthet az ingázóknak.

helyi termékek
előállítására

Helyi beszállítók a gyógynövények területén, a gyógyvízhez kapcsolódó termékek előállítására mind lehetséges **helyi vállalkozók**, akiket erősíteni szükséges, mind a termék-fejlesztés, mind pedig az értékesítés területén – pl. **közintézményi vevők**.

Energetika

Jelenlegi helyzet

zöldipar nem
jellemző

Megújuló energia szempontjából Vas megye **nem tartozik az innovátorok** közé. **Nincsen** sem különleges ehhez kapcsolódó **ipar**, sem pedig alkalmazások. Zöldiparban két nagyvállalat kötődik részben ehhez a területhez – TDK és Delphi -, de összességében nem meghatározó.

termálvízkincs

Erőforrásokat tekintve a megye sem különleges napsugárzási értékekkel, sem szél vagy vízi-, agráradottságokkal **nem rendelkezik**. A **termálvíz a legfontosabb** megkülönböztető tényező.

nincs koncepció

Fejlesztési elképzeléseket tekintve a megye **el pazarolta** eddig azt az értéket, amit az európai mintának számító Ausztria közelsége jelent. Nem sikerült koncepcionálisan tanulni a szomszédos tartományoktól. Sőt, jelenleg inkább csak **alapanyag ellátói vagyunk Burgenland** zöldenergetikai rendszerének.

Burgenlandba
alapanyagot

Feladat a következő négy évre:

zöldipari
nagyvállalatok
megtelepítése

Zöldenergiához kapcsolódó nagyvállalatok megtelepítése a helyi vezetés egyik legfontosabb feladata. Ennek piaca általános európai konjunktúrát élvez, bár erősen támogatásfüggő. Ugyanakkor növekvő érzékenysége miatt fokozódó **nyitottság van a kitelepítésére a drága Nyugat-Európából**. A zöldipar a jövő autóipara.

termálvízhez
kapcsolódó
beruházások

A **termálvízre alapozó megújuló energia beruházások** a fürdők üzemi eredményét tudják javítani, egyúttal fenntartható energiát biztosítva a környezetnek – elsősorban fűtéshez.

önellátó
települések

A **biogáz, biomassza** üzemek, valamint a **fotovoltaikus kiserőművek** a helyi energia önfenntartó közösségek létrejöttét tudják segíteni – **szerves hulladékok** újrafeldolgozása révén.

zöldenergia a
helyi KKV-knak

A **helyi vállalkozások** támogatása **megújuló energiára**, illetve **energia-racionalizálásra** való törekvésekben egyrészt csökkenteni tudja a működési költségeiket, és így növeli versenyképességüket, másrészt piaci lehetőséget is teremt.

Földrajzi kapcsolódások

Jelenlegi helyzet

Budapest és
szomszédvár
fókusz

Vas megye, és Szombathely jelenleg továbbra is **Budapestre koncentrálnak** kapcsolataiban, illetve jellemzően Gyórhöz és Zalaegerszeghez képest definiálja önmagát.

a társadalom és
a gazdaság
messzebb és
másirányba
tekint

Eközben a gazdaságban, társadalomban ezt meghaladó folyamatok mentek végbe. A munkavállalók jelentős része **Ausztriába ingázik**, a nagyvállalatok **Hamburgon, Koperen keresztül importálnak**, a **vállalati központ** jellemzően **Németországban** vannak, a **fürdővendégek Csehországból és Oroszországból** érkeznek egyre növekvő számban. A **nemzetközi közlekedési** folyosón pedig a **Balkántól a Baltikumig** haladnak a kamionok

Feladat a következő négy évre:

Szombathely
centrum és nem
periféria

Szombathelynek és Vas megyének **újra kell definiálnia önmagát. Nem az ország szélén fekszik, hanem számos gazdasági tér közepén.** Az előző fejezetek szakmai feladatait ezekben a térségi egységekben kell elhelyezni.

Szombathely és
agglomerációja

Szombathelynek, mint egységnek az első és legszerveesebb szerves egysége természetesen a **város, és annak közvetlen agglomerációs övezete.** Ez Kőszeg, Körmend, Répcelak, Vasvár települések által határolt egység.

Szombathely –
Oberwart

A következő szint a nemzetközi vetület, mely **kiegészíti az előzőt az Oberwart kapcsolattal.** A tized-akkora Felsőőr jelenleg oktatásban, foglalkoztatásban, kereskedelemben Szombathely számára rendkívül fontos.

Jövő régió

A **Szombathely-Graz-Ljubljana háromszögben** – Jövő régió – az utóbbi kettő között rendkívül szoros az együttműködés, azonban Szombathely nem nyitott ebbe az irányba, jelenleg. Nincsen semmilyen területen aktív, élő kooperáció, hiába a nyitottság az osztrák fél részéről. Óriási a perspektíva ebben az orientációban.

Észak-Dél
közlekedési
folyosó

Szombathely tartalmi bekapcsolása az **észak-déli közlekedési folyosóba**, illetve az észak-adriai kikötőkhöz egyrészt konkrét gazdasági értékkel bír, másrészt csökkentheti a függést a német ipar és piac dominanciájától. Amennyiben belátható időn belül 3-4 év Szombathely valóban a korridor teljes értékű tagjává válik az autópálya fejlesztésekkel, ezt előre felkészülten kell megtennie.

Összefoglaló következtetések – Észak-Nyugat Dunántúl

Zöldipar a jövő autóipara

Külpiacra jutás a túlélés kulcsa

Gyógyászat és egészségipar a fenntartható fejlesztés

Energetika, mely versenyképességet növel és munkahelyet teremt

Integrált pályázatok, működő hitel-garancia, helyi döntéshozatal

Mikrovállalkozás	Kis- és Középvállalkozás	Nagyvállalat	Kutatás-fejlesztés	Energetikai
hitel-garancia – fedezeti alap banki hitelezésre	menedzsment-fejlesztés – nemzetközi szintre történő vezetői ismeret-fejlesztés	közlekedési utak – infrastruktúra nemzetközileg versenyképes szintre fejlesztése	Új tudás megszerzése – nemzetközi trend-figyelő, adaptáció erősítése	energia-függetlenség – autonóm energia-egységek ösztönzése
nyelvi és szakmai képzések – meglévő oktatási infrastruktúra dinamizálása	nemzetközi értékesítés – közös értékesítési megjelenés, marketing támogatás	segítő önkormányzat – folyamatos egyeztetési rendszer, ügyintézés támogatás, szolgáltatások	Nagyvállalati ösztönzés – vállalati központok letelepülésének támogatása	alternatív energia – víz-, termálvíz-, nap-, bioenergia hasznosítása
külpiacra jutás – területileg létrehozott szolgáltató központok	energetikai fejlesztések – költség-csökkentés alternatív energiával és racionalizálással	munkaerő biztosítása – együttműködés képzésben, toborzásban, marketingben		költség-csökkentés – energetikai program közületek, háztartások, vállalkozások részére
	közbeszerzésnél előnyben részesítés – EU jogrendi egyeztetés, preferált státusz	beszállítók támogatása – kiválasztott KKV-k azonosítása, fejlesztése		
		k+f tevékenység segítése – forrás-szerzés segítése, lobbizása		
		további iparágak ösztönzése – ágazati diverzifikáció		

Egészségipar

Humán-erőforrás

Intézmény-rendszer

<p>komplex egészségipari fejlesztési program – az egészségipar teljes vertikumának fejlesztése, termálvíz gyógyásztattól a rehabilitáción át a termék-fejlesztésig</p>	<p>lakhatási támogatás – vonzó életkörülmények biztosítása a hazatéréshez, itthon maradáshoz</p>	<p>helyi döntési és megvalósító szervezetek újraépítése – a centralizáció helyett kiegyensúlyozott helyi és központi kompetenciák</p>
<p>gyógyturizmus – a wellness mellett a gyógyturizmus középpontba helyezése</p>	<p>ösztöndíj – pozitív ösztönzőként állással egybekötött program</p>	<p>komplex programok helyi állami intézmény-rendszerrel – integrált projektek, többféle forrásból egyidejűleg megvalósítva</p>
	<p>vonzó életkörülmények – nemzetközi szinten is versenyképes körülmények biztosítása – idegen nyelvű óvoda, iskola; színház, sportolás, stb.</p>	<p>egyszerűsített pályázatok – egységes eljárásrend mellett, önkitöltő jelleggel, automatizált elbírálással</p>

Összefoglaló következtetések – Vas megye

Integráció a nemzetközi közlekedési rendszerekhez

Szombathely nem Magyarország szélén, hanem nemzetközi vonzáskörzete közepén helyezkedik el

Diverzifikáció a foglalkoztatásban

Vonzó életkörülmények a tehetségek megnyeréséhez

Logisztika

Mechatronika

Egészségügy

Energetika

Területi hatály

M86	első számú vezetők támogatása	gyógyvizes kutatások	zöldipari nagyvállalatok megtelepítése	Szombathely és agglomerációja
A2	szakképzés mellett város-marketing	szakember-képzés	termálvízhez kapcsolódó beruházások	Szombathely - Oberwart
S31	kiválasztott helyi KKV-k támogatása	kórházi oktatás szakemberek motiválása	önellátó települések	Jövő régió
M9	innovációban Graz kooperáció	kapcsolódó képzések erősítése	zöldenergia a helyi KKV- knak	Észak-Dél közlekedési folyosó
Észak-Dél vasút		helyi termékek előállítás		
Szombathely Oberwart vasút				
nemzetközi repülőtér				